

עד"ז אין הל" ביהב"ח האלט מען שוין פ"א ה"ב, וואס דארטן זאגט
דער רמב"ם:

"כיון שנכנסו לארץ העמידו המשכן בגלגל ארבע עשרה שנה שכבשו
ושחלקו. ומשם באו לשילה ובנו שם בית של אבנים ופרשו יריעות המשכן
עליו ולא היתה שם תקרה. ושם"ט שנה עמד משכן שילה וכשמת עלי חרב
ובאו לנוב ובנו שם מקדש. וכשמת שמואל חרב ובאו לגבעון ובנו שם מקדש
ומגבעון באו לבית העולמים. וימי נוב וגבעון שבע וחמשים שנה".

דארף מען פארשטיין: וואס איז די נפק"מ להלכה פון דער גאנצער
הלכה? ראס איז לכאו' בלויז אן ענין אין דברי ימי ישראל, און ס'האט
ניט קיין שייכות צו הלכות בית הבחירה?

ואע"פ אז דאס איז א משנה אין זבחים (ק"ב, ב), איז אבער (א)
דארט בריינגט זיך די תוצאה דערפון בנוגע להלכה, אז בעת משכן שילה
איז נאסדו הבמות, און בעת נוב וגבעון הותרו הבמות וכו', משא"כ
דער רמב"ם דערמאנט דאס ניט; (ב) דער רמב"ם גיט צו אן ענין וואס
שטייט ניט אין משנה - דעם מספר פון די יארן וואס יעדערעד פון זיי
איז געשטאנען, וואס דאס איז דאך לכאו' זיכער אן ענין וואס איז
נוגע בלויז אין דברי ימי ישראל, ניט אין הלכה?

אוצר החכמה דער ביאור אין רמב"ם: וועט מען דאס פארשטיין בהקדם נאך א קושיא:
אין ה"א בריינגט דער רמב"ם דעם פסוק "ועשו לי מקדש", שטעלט זיך
די שאלה: ער קען דאך בריינגען א פסוק וואס איז פארבונדן מיטן ביהמ"ק,
"והי' המקום אשר יבחר ה' אלקיכם (ראה יב, יא)?"

נאך א שאלה איז דא אין רמב"ם ריש הל' מלכים: דער רמב"ם זאגט
דארטן אז "שלש מצוות נצטוו ישראל בשעת כניסתם לארץ, למנות להם מלך ..
ולהכריח זרעו של עמלק .. ולבנות ביה הבחירה שנאמר לשכנו תדרשו ובאת
שמה (ראה יב, ה)".

פרעגט מען אויף דעם די שאלה (ראה לח"מ שם): דער פסוק "לשכנו
תדרשו" גייט דאך אויף משכן שילה (ספרי ורש"י עה"פ)?

והביאור בזה:

דאס וואס דער רמב"ם זאגט ג' מצוות נצטוו וכו' איז דאך דאס פון די גמרא אין סנהדרין (כ, ב), וואס די גמרא זאגט ואיני יודע איזה מהם תחלה, און די גמרא לערנט אפ פון א פסוק אז מינוי מלך איז קודם למחיית עמלק, ועדיין איני יודע אם לבנות להם בית הבחירה תחילה או להכרית זרעו של עמלק תחילה, לערנט מען אפ פון א פסוק אז להכרית זרעו של עמלק תחילה.

איז וויבאלד אז ס'איז דא א קס"ד אז בנין ביהמ"ק דארף זיין די ערשטע זאך, און מ'דארף האבן א לימוד פון א פסוק אז דאס איז נאך מינוי מלך ומלחמת עמלק, איז פארשטאנדיק אז גלייך נאך מינוי מלך און מחיית עמלק, איז חל דער חיוב פון בנין ביהמ"ק לתמיד.

און דערפאר האלט דער רמב"ם אז אלע האבן א דין מקדש: מתחיל בועשו לי מקדש - שמביאו לפני קרא דלשכנו (בהל' ביהב"ח שלפני הל' מלכים) - מקדש המדבר. ואופן ביהמ"ק - תלוי באופן דיניח ה"א לכם (יניח דעמלק) במדבר ולפי שעה - ממסע למסע - מקדש דמדבר; יניח באה"ק (לאחר שחלקו לכאו"א) - בית (ולא אוהל) וכו'.

החל מהמשכן, שגם בו הי' ע"ד ג' מצוות הנ"ל: מינוי מלך - שהרי משה רבינו מלך הי' (הל' ביהב"ח פ"ו הי"א), מלחמת עמלק (מחי' בחלקה, כאמרו - ושים באזני יהושע, אבל באופן שכבר ישנה מנוחה, וכנאמר ויחלוש גו' - וגם במקדש ראשון לא נמחה זרע עמלק (ראה ש"א כז, שם למ"ד ועוד)), ולכן הי' חיוב דבנין מקדש, שהוא המשכן שנקרא "מקדש המדבר" (וכדי שיהי' באופן דמצווה ועושה הי' הציווי דועשו לי מקדש לאחר מ"ח).

וכן שילה, כי גם שם הי' סדר זה: מינוי מלך - שהרי יהושע מלך הי' (הל' מלכים פ"א ה"ג), והי' מצב של מנוחה יותר - באה"ק לאתר שכבשו וחלקו (*), ולכן יש למשכן שילה גדר של בית - מקדש (ולכן מביא הרמב"ם (שם) הפסוק "לשכנו תדרשו" הקאי על משכן שילה).

וכן מקדש נוב וגבעון, שהי' לאחר המנוחה מפלשתים (וע"כ מדייק הרמב"ם שבנוב ובגבעון בנו מקדש, ולא רק כפי שנקרא במה גדולה (מ"א ג, ד. תוספתא זבחים ספי"ג. וראה ג"כ מאירי מגילה ס, ב. תוד"ה אין מנחה זבחים קיס, ב)).

והנפק"מ לפועל מזה גם עתה, בדין איסור עשיית בית תבנית היכל כו' (הל' ביהב"ח פ"ז ה"י) - דאם יש גם להם דין היכל, אסור לעשות גם כתבניתם (**).

- [בנוגע -

*) ומשכן הגלגל (שהביאו הרמב"ם) שהי' קודם שכבשו וחלקו, אף ש"באתם" - עדיין נמשך אופן התיוב ד"לפי שעה" דמדבר (שלא נתיישבו עדיין), אבל חיוב זה ישנו.

**) ע"פ הכלל דילמוד סתום מן המפורש - י"ל לכאורה דמקדש דנוב וגבעון הוא כהקודמו - דשילה, וחזר בו ממ"ש בפיה"מ זבחים יד, ז, ובכ"ז לא נקרא מנוחה כי הי' ביחד רק נ"ז שנה. וי"ל דהי' שינוי משילה (וכמו שהארוך הי' בקרית יערים) גם במקדש, וכבפיה"מ, ולא חזר בו.

אלא שאין דרך הרמב"ם להביא חידוש וכיו"ב, וגם אין מוסיף בדין איסור עשיית בית תבנית היכל, ובמילא אין נפק"מ - וראה תפא"י בזבחים שם. הר המודי' על הרמב"ם (סק"ד).

בנוגע צו מקדש המדבר קען דאס ניט זיין במציאות, ווארום עור
תחש איז דאך געווען נאר דעמולט בדרך נס, און איצטער איז ניטא קיין
עור תחש, משא"כ בנוגע להשאר (און אין משכן גופא קען מען זאגן אז
ס'איז גענוג די יריעות התחונות, וואס מיט זיי ווערט דאס שוין אנגערופן
א משכן, אדער עכ"פ אויך יריעות עזים, כידוע די דעות בזה צי יריעות
עזים איז מעכב אין משכן צי ניט (נחבאר בארוכה בש"פ ויקהל ש.ז.)) .
און דערפאר רעכנט אויס דער רמב"ם די אלע מקדשות, ווארום זיי
האבן אלע א דין פון מקדש.

ומ"ש הרמב"ם מנין השנים של כאו"א, הרי"ז להמתיק דהחיוב "לפי
שעה" תלוי בהתני" "לפי שעה" - במדבר דק ממסע למסע, במדבר קודם שילה
- רק י"ד שנה דכיבוש וחלוקה - היפך מנוחה ואריכות זמן, משא"כ כו".
ויה"ר ס'זאל זיין אזוי ווי מ'זאגט בנוגע צו קרבן פסח, אז אזוי
ווי מ'לערנט דאס זאל זיין דער ענין בפועל,
עד"ז בעניננו, אז דורך דעם וואס מ'לערנט די ענינים, ווערט דער
ועשו אותו, אז מעלה אני עליהם כאילו עשאוהו, ביז אז ס'ווערט דער
יבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל, בקרוב ממש.